

Bu gün V çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə keçirilən seçkilərin 3-cü illi tamam olur. 2015-ci il noyabrın 1-də keçirilən parlament seçkiləri ölkəmizin demokratik inkişafının növbəti nümayişi oldu.

Seçicilər layihə bildikləri namizədləri dəstəkləyərək hazırkı parlamentin formalaşmasına səs verdilər. Ötən 3 ilin mənzərəsi Milli Məclisin öz vəzifələrini uğurla həyata keçirdiyini göstərir.

Mövzu ilə bağlı qənaətlərini bölüşən Milli Məclisin deputatları bildirirlər ki, parlament son 3 illik fəaliyyəti ilə Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf strategiyasının uğurla reallaşmasına, Azərbaycanın tərəqqisinə, beynəlxalq imicinin yüksəlməsinə böyük töhfələr verib.

Milli Məclis vəzifələrinin öhdəsindən layiqincə gəlir

Hüseynbala MİRƏLƏMOV,
Milli Məclisin deputatı,
texnika elmləri doktoru,
professor.

Bu gün V çağırış Azərbaycan Milli Məclisinə keçirilən seçkilərdən 3 il ötür. 2015-ci il noyabrın 1-də keçirilən seçkilər dövlətimizin və xalqımızın demokratiya yolu ilə inamla irəlilədiyini bir daha nümayiş etdirdi. Ona görə də bu mühüm hadisə bütün parametrləri ilə Azərbaycanın siyasi tarixinə demokratik və azad seçkilərdən biri kimi düşdü.

Parlament seçkilərinin nəticələri dünyanın nüfuzlu siyasi daireləri, o cümlədən populyar xarici KİV tərəfindən də yüksək qiymətləndirildi.

Bütün rəylərdə, informasiyalarda seçkilərin olduqca ədalətli və şəffaf keçirildiyi, ölkəmizin demokratik dəyərlər yolu ilə inkişaf etdiyi bir mənalı şəkildə öz əksini tapdı.

Ötən 3 il ərzində parlament üzərinə düşən vəzifələri uğurla yerinə yetirməyə müvəffəq olmuşdur. Bu dövrdə Azərbaycanın inkişafına xidmət edən və Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi islahatlara hüquqi dəstək verən rüzlərlə qanun və qərar qəbul edilmiş, neçə-neçə qanunlara əlavə və dəyişikliklər olunmuş, beynəlxalq müqavilə və konvensiyalar təsdiqlənmiş, bir sözlə, ölkəmizin qanunvericilik bazası daha da təkmilləşdirilmişdir.

V çağırış parlamentin fəaliyyətinin 3-cü ildönümü tamam olan 2018-ci il sona yaxınlaşır. Bu il xalqımızın yaddaşında, ölkəmizin tarixində növbəti uğurlu mərhələ kimi qalacaq. 2018-ci il həm də yubileylər ilidir. Bu il xalqımız Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin və müxtəlif dövlət qurumlarının yaranmasının 100 illik yubileylərini təntənə ilə qeyd etdi və bu proses hələ davam edir.

Bu ilin başqa bir fərhə doğuran hadisəsi Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın rəhbərliyinin 15-ci ildönümünün tamam olmasıdır. Ulu öndərin siyasi xəttinin davamçısı Prezident İlham Əliyev 2003-cü ildən ötən dövr ərzində ölkəmizi yeni tərəqqi yoluna çıxarmaqla ilk növbədə Heydər Əliyevin arzularını gerçəkləşdirmişdir. Son 15 ildə Azərbaycanın Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə əldə etdiyi uğurların miqyası kifayət qədər genişdir. Bu illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı dinamik inkişaf etmiş, ümumi daxili məhsul istehsalı real ifadədə 3,2 dəfə, o cümlədən qeyri-neft ÜDM 2,8 dəfə, sənaye məhsulu istehsalı 2,6 dəfə, qeyri-neft sənayesi 2,2 dəfə artıb. Bu dövrdə dövlət büdcəsinin gəlirləri 13,5 dəfə çoxalıb. 2004-cü ildən 2018-ci ilin oktyabr ayının 1-dək ölkəmizin strateji valyuta ehtiyatları 28 dəfə artaraq 45 milyard ABŞ dollarını ötür. Həyata keçirilən uğurlu siyasətin nəticəsi olaraq, orta aylıq əməkhaqqı 2003-cü ildəki 77,4 manatdan 528,2 manatadək yüksəlib, yoxsulluq səviyyəsi 5,4 faizədək, işsizlik səviyyəsi 5,5 faizədək azalıb. Ölkədə 2 milyondan çox yeni iş yeri açılıb. Son 15 ildə 3000-dən çox məktəbdə, 500-dən çox məktəbəqədər təhsil müəssisində və 650-yə yaxın səhiyyə müəssisəsində tikinti, əsaslı təmir və yenidənqurma işləri həyata keçirilib.

Bütün bu işlərdə ölkəmizin birinci xanımı Mehriban Əliyevanın fəaliyyəti ən yüksək ehtiramla layiqdir. Birinci vitse-prezident təyin olunana qədər Milli Məclisin deputatı olan Mehriban Əliyevə ölkəmizdə parlament mədəniyyətinin inkişafına çox böyük önəm verib, dövlətimizin qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsində yaxından iştirak edib. Bir sıra qanunvericilik aktlarının təşəbbüsçüsü olub. Milli Məclisdəki fəaliyyəti dövründə Mehriban Əliyevə ABŞ, Fransa parlamentlərarası dostluq qruplarının rəhbəri, Türkiyə, Rusiya parlamentlərarası dostluq qruplarının üzvü kimi Milli Məclisin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafında böyük işlər görüb, Azərbaycan parlamentini xaricdə layiqincə təmsil edib. O, xalqımızı düşündürən problemləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaq üçün mümkün olan hər şeyi edib. Milli Məclisin deputatı adını daşımaq Mehriban Əliyevanın özünün dediyi kimi böyük şərəf idi. Bu mənada Mehriban Əliyevanın Milli Məclisdəki fəaliyyəti hər birimiz üçün nümunədir.

Təmsil olduğum V çağırış Milli Məclis öz fəaliyyətini əsaslı ulu öndər tərəfindən qoyulmuş prinsiplər əsasında quraraq və ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülən təşəbbüsləri dəstəkləyərək Azərbaycanın hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi istiqamətində üzərinə düşən vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlir. Bu çağırış Azərbaycan Milli Məclisinin intellektual potensialı onun səlahiyyəti dövründə qanun yaradıcılığı fəaliyyətinin hər cəhətdən uğurlu olacağına əminlik yaradır.

Parlament milli inkişaf strategiyasının sürətlə reallaşmasına böyük töhfələr verir

V çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə keçirilən seçkilərdən ötən 3 il ərzində qəbul edilən qanunlar respublikamızın tərəqqisinə, nüfuzunun yüksəlməsinə və dövlət siyasətinin uğurla həyata keçirilməsinə xidmət edib

Dövlətin daxili və xarici siyasətinin dəstəkləyicisi

Rafiq MƏMMƏDƏHƏNOV,
Milli Məclisin deputatı,
tibb elmləri doktoru,
professor.

Bütün zamanlarda ölkədə müstəqilliyin möhkəmləndirilməsində və sürətli inkişafın təmin edilməsində müstəsna rol oynayan Azərbaycan parlamenti demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğunun möhkəm hüquqi bazasını yaradır və təkmilləşdirir. 23 ilə yaxındır ki, Azərbaycan Milli Məclisi qanunvericilik hakimiyyəti səlahiyyətini uğurla həyata keçirir. Ümumiyyətlə, parlament diplomatiyası milli maraqlarımıza xidmət edir.

Konstitusiyaya ilə səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələləri həll edən Milli Məclisin fəaliyyətinin əsas prinsiplərini aşkarlıq, siyasi plüralizm və çoxpartiyalılıq, məsələlərin sərbəst müzakirə və müstəqil həll olunması təşkil edir. Dövlətin daxili və xarici siyasətini fəal surətdə dəstəkləyən parlamentdə ölkədə uğurla həyata keçirilən siyasi, iqtisadi, hüquqi, sosial islahatların hüquqi mexanizmi daha da təkmilləşdirilir.

Qanunvericilik fəaliyyəti ilə yanaşı, parlament ölkəmizdə və beynəlxalq aləmdə baş verən mühüm siyasi hadisələrə də qarşılıqlı əlaqədə iştirak edir. Bir sıra qanunvericilik aktlarının təşəbbüsçüsü olub. Milli Məclisdəki fəaliyyəti dövründə Mehriban Əliyevə ABŞ, Fransa parlamentlərarası dostluq qruplarının rəhbəri, Türkiyə, Rusiya parlamentlərarası dostluq qruplarının üzvü kimi Milli Məclisin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafında böyük işlər görüb, Azərbaycan parlamentini xaricdə layiqincə təmsil edib. O, xalqımızı düşündürən problemləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaq üçün mümkün olan hər şeyi edib. Milli Məclisin deputatı adını daşımaq Mehriban Əliyevanın özünün dediyi kimi böyük şərəf idi. Bu mənada Mehriban Əliyevanın Milli Məclisdəki fəaliyyəti hər birimiz üçün nümunədir.

Öncə vurğulayaq ki, Milli Məclis beynəlxalq iktirəflə və çoxtərəfli əlaqələrin inkişafına daim xüsusi diqqət yetirir. Bu məqsədlə parlamentlərarası əməkdaşlığın müxtəlif formalarından istifadə olunur. İndiyədək xarici ölkələrin qanunvericilik orqanları ilə əməkdaşlıq və qarşılıqlı əlaqə haqqında 20-yə qədər saziş bağlanmışdır. Milli Məclisdə 80-dən çox ölkənin parlamentləri ilə əlaqələr üzrə işçi qrupları yaradılıb. Deputatlarımız iştirak etdikləri bütün beynəlxalq təşkilatların toplantılarında Azərbaycan

həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında əllərindən gələni əsirgəməyiblər.

Daxili fəaliyyətə gəldikdə isə deyə bilərik ki, parlament tərəfindən bütün dövlət qurumları ilə sıx əlaqə saxlanılır. Hakimiyyətin müxtəlif qolları arasında iş birliyi ölkəmizin strateji inkişaf xəttinin uğurla həyata keçməsinə təmin edir. Həmçinin ölkənin ictimai-siyasi həyatına təsir göstərən mühüm qanunvericilik aktlarına əlavə və dəyişikliklər edilir, müxtəlif sahələrin inkişafına dair yeni-yeni qanun layihələri qəbul olunur.

Son illər ölkəmizdə dövlət hakimiyyətinin müxtəlif qolları arasında səmərəli əməkdaşlıq münasibətləri barqərar olub. Prezident İlham Əliyev Konstitusiyada təsbit edilmiş qanunvericilik təşəbbüsü hüququna əsaslanaraq müasir dünya standartlarına uyğun qanun layihələrinin hazırlanmasını və parlamente təqdim olunmasını təmin edir. Parlamentin qəbul etdiyi qanun layihələrinin 80 faizindən çoxu dövlət başçısının təşəbbüsü ilə müzakirəyə çıxarılır. Bir sözlə, Milli Məclis Konstitusiyada nəzərdə tutulan nəzarət funksiyasını uğurla həyata keçirir.

Parlamentin üç illik fəaliyyətinin söhbət açarkən əlbəttə ki, ilk növbədə bu müddətdə üzvü olduğum səhiyyə komitəsi tərəfindən müzakirəyə çıxarılan sənədləri və qanunlara edilən mühüm dəyişiklikləri qeyd etmək yerinə düşər. Azərbaycanın tibb sahəsində mühüm yeniliklərə səbəb ola biləcək "İnsan orqan və (və ya) toxumalarının transplantiyası haqqında", "Dərman vasitələri haqqında" qanunlara edilən mühüm dəyişikliklər, "Psixoloji yardım haqqında" yeni qanun layihəsi, eləcə də digər sənədləri göstərmək olar.

Bu müddət ərzində yaşanan ən mühüm tarixi hadisə isə sentyabrın 21-də Milli Məclisdə Azərbaycan parlamentinin 100 illiyinə həsr olunmuş təntənəli iclasın keçirilməsidir. Bu iclasda 44 xarici ölkənin nümayəndə heyəti, 10-a yaxın beynəlxalq təşkilatın və ölkəmizdəki diplomatik korpusların təmsilçiləri iştirak etdi.

Prezident İlham Əliyev milli parlamentimizin bir ərlik yubileyinə toplaşmış qonaqlar qarşılıqlı əlaqə haqqında 20-yə qədər saziş bağlamışdır. Milli Məclisdə 80-dən çox ölkənin parlamentləri ilə əlaqələr üzrə işçi qrupları yaradılıb. Deputatlarımız iştirak etdikləri bütün beynəlxalq təşkilatların toplantılarında Azərbaycan

radılması istiqamətində atılan addımları xatırlatmaq istəyirəm. Son dövrlərə qədər təhsil sistemimiz sadəcə "Təhsil haqqında" qarşılıqlı əlaqə haqqında fəaliyyət göstərirdi. Lakin biz bu üç il ərzində "Məktəbəqədər təhsil haqqında", "Peşə təhsil haqqında" qanunları qəbul etdik. Bu qanunlar olduqca vacib sənədlərdir. Eyni zamanda, son üç ildə "Təhsil haqqında" qanuna 60-dan çox zəruri dəyişikliklər edilmiş və 2 yeni maddə əlavə olunub. Bundan əlavə son dövrlərdə qəbul edilmiş "Əmək pensiyaları haqqında", "İşsizlikdən sığorta haqqında" qanunlar da önəmli sənədlərdir.

Prezident İlham Əliyevin "Pensiyalar sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin formalaşdırılması və demokratik bazası isə özü-özlüyündə bütün sahələrə əhatə etməkdir. Elə bir sektor yoxdur ki, orada hüquqi münasibətləri tənzimləmək üçün gərəkən normativ bazalar hazırlanmış olsun. Bir sözlə, dövlət hakimiyyət qolu kimi Milli Məclis öz üzərinə düşən vəzifəni uğurla yerinə yetirir. Parlamentin fəaliyyəti açıqlıq və əşkarlıq prinsipləri üzərində qurulub.

2015-ci ildən keçən dövr ərzində Milli Məclis həm ölkənin daxili, həm də xarici siyasətinin uğurlarını əks etdirən çox mühüm sənədlər qəbul edib. Bunların sırasında beynəlxalq sazişlərin ratifikasiya edilməsini, siyasi diplomatik razılaşmaları, əməkdaşlıq protokollarını da göstərmək olar.

Prezident İlham Əliyevin qonşu ölkələr - Rusiya Federasiyası və İran İslam Respublikası, eləcə də Avropa dövlətləri ilə fəal əməkdaşlıq siyasətində Milli Məclis daim dövlət başçısının yanında olub. Bütün bunlar Azərbaycan xalqının milli maraqlarına xidmət edir.

Parlamentin son 3 illik fəaliyyətində qərar qəbul edilən qanunların sayı artıb. Bu müddət ərzində Azərbaycanın beynəlxalq sazişlərin ratifikasiya edilməsini, siyasi diplomatik razılaşmaları, əməkdaşlıq protokollarını da göstərmək olar.

Prezident İlham Əliyevin qonşu ölkələr - Rusiya Federasiyası və İran İslam Respublikası, eləcə də Avropa dövlətləri ilə fəal əməkdaşlıq siyasətində Milli Məclis daim dövlət başçısının yanında olub. Bütün bunlar Azərbaycan xalqının milli maraqlarına xidmət edir.

rəqə qanunlara müvafiq dəyişiklikləri həyata keçirməkdir.

Son üç ildə Azərbaycan parlamentində beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr sahəsində də mühüm irəliləyişlər olub. Milli Məclisdə bir sıra xarici dövlətlərin parlamentləri ilə əlaqələr üzrə işçi qrupları yaradılıb. Bu, deputatların xaricdəki həmkarları ilə müvafiq əlaqələr qurmasına, səmərəli əməkdaşlıq və dostluq münasibətləri saxlamasına imkan verir. Məhz bu istiqamətdə parlamentlərimizdə Dağlıq Qarabağ problemi, Xocalı soyqırımını ilə bağlı Azərbaycanın menafeyinə uyğun sənədlərin qəbul edilməsinə nail olmuşuq. Xaricdəki həmkarlarımızın dəstəyi ilə Azərbaycan həqiqətlərini onların ölkələrinin ictimaiyyətinə çatdırma bilmışıq.

Bu dövr yerli və xarici parlamentlərin qarşılıqlı səfərləri ilə də yadda qalıb. Eyni zamanda, Milli Məclis çoxsaylı mühüm xarici qonaqları, dünya siyasətində önəmli rol oynayan şəxsiyyətləri, bir sıra dövlət və hökumət başçıları qəbul edib. Onlarla faydalı fikir mübadiləsi aparılıb.

Prezident İlham Əliyevin irəli sürdüyü bu təkliflər Milli Məclis tərəfindən hüquqləşdirildi və bu gün Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı dövlət başçısının nə qədər uzaqgörən siyasətçi olduğunu bir daha təsdiqləyir.

Bütövlükdə götürüldükdə Milli Məclis ötən müddət ərzində həm ölkə daxilində, həm də yaşadığımız region və beynəlxalq əlaqələrin inkişafında öz səlahiyyətləri çərçivəsində aktiv rol oynayıb.

Onu da qeyd etməli ki, parlamentarizmin dünya miqyasında öz mövqeyi, öz çəkisi var. Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, ATƏT, NATO və digər beynəlxalq təşkilatlarla, ölkələrin parlamentləri ilə iktirəfli münasibətlər, spikerlər səviyyəsində keçirilən görüşlər, beynəlxalq konfranslar, forumlar onu sübut edir ki, Milli Məclis Azərbaycan dövlət quruculuğunda öz üzərinə düşən vəzifələri layiqincə həyata keçirir.

Azərbaycan parlamentinin bu fəaliyyətini Prezident İlham Əliyev də yüksək qiymətləndirib. Sentyabrın 21-də Milli Məclisdə Azərbaycan parlamentinin 100 illiyinə həsr olunmuş təntənəli iclasda dövlət başçısı Azərbaycanın uğurlu inkişafında Milli Məclisin rolunu xüsusilə qeyd edilməli olduğunu bildirərək dedi ki, parlament həm ulu öndər Heydər Əliyevin dövründə, həm də bu gün öz fəaliyyəti ilə ölkəmizin müstəqilliyini möhkəmləndirir, sürətli inkişafını təmin edir, öz töhfəsini verir.

Bu fikirlər Azərbaycan parlamentinin fəaliyyətinə 2018-ci ildə verilən böyük dəyər idi. Çünki 100 il əvvəlki parlamentin fəaliyyəti, atılan mühüm addımlar və bugünkü Milli Məclisin gördüyü işlər bir daha təsdiq edir ki, həqiqətən bu müddət ərzində böyük bir yol keçmişik. Hesab edirik ki, Milli Məclisin 6-cı, 7-ci çağırış dövrünün parlamentləri də bu istiqamətdə mühüm addımlar atacaq və parlament Azərbaycanın gələcək uğurlarına mühüm töhfələrini verəcək.

Parlamentin ötən 3 illik işi məhsuldarlığı ilə əlamətdardır

Fazil MUSTAFA,
Milli Məclisin deputatı, *Böyük Quruluş Partiyasının başkanı:*

V çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin fəaliyyətinin ötən 3 illi məhsuldarlığı ilə yaddaşlarda qalıb. Bu müddətdə qanunverici orqanda bir-birindən əhəmiyyətli qanunlar qəbul edildi, cəmiyyət həyatının ən aktual məsələlərinə dair ciddi müzakirələr aparıldı, xeyli maraqlı təkliflər gündəmə gətirildi. Xüsusilə, 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklər layihəsinin Milli Məclisdə müzakirəsi və yeni müddəaların təsbit olunaraq referendumla çıxarılması ölkənin ictimai-siyasi həyatında fərqli bir canlanma yaratmış oldu. Prezidentin müddətində beş ildən yeddi ilə qədərlik, vitse-prezidentlik institutunun təsis olunması, insan hüquqlarının genişləndirilməsi istiqamətindəki yeniliklər nəzərdə tutulması və Milli Məclisin səlahiyyətlərinə aid məsələlərin gündəmə gətirilməsi son üç ilin bəlkə də ən məhsuldar qanunvericilik fəaliyyəti dövrü sayıla bilər. Bu dəyişikliklərdən sonra Mehriban Əliyevanın Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti təyin olunması, Azərbaycan Respublikasının prezident seçkilərində Milli Məclisin üzvü olan bir neçə şəxsin namizəd olaraq seçki marafonunda iştirak etməsi ən diqqətəlayiq məqamlar olaraq xatırlana bilər.

Bu ilin aprel ayının 11-də yənidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildikdən sonra cənab İlham Əliyevin andıqmerasimində mahz Milli Məclisdə keçirilməsi və vəzifəsinin icrasına başlaması ən ciddi tarixi hadisələrdən biri sayıla bilər. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin 100 illiyi təbdirinin bu ilin sentyabr ayının 21-də Milli Məclisdə çoxsaylı xarici qonaqların iştirakı ilə keçirilməsi də yaddaşlarda qalan möhtəşəm bir tədbir oldu. Son 3 ildə Milli Məclisin qanunvericilik fəaliyyəti cəmiyyət həyatında yeni qanunların qəbul olunması baxımından da məhsuldar oldu. "Gələcətdə iqtisadi zəifliyin qarşısını almaq", "Vəkilər və vəkiliyyət fəaliyyəti haqqında", "Tütün məmulatlarının istisadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında", "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" və sair qanunlar böyük ictimai müzakirələrdən keçərək qəbul olunmuş və cəmiyyətimizin həyatına yeni tənzimləyici normativ müddəalar daxil olmuşdur. Fikrimcə, V çağırış Milli Məclisin fəaliyyəti öncəki çağırışlarla müqayisədə daha təkmilləşmiş və peşəkar məzmununda olmuşdur.

"Azərbaycan"